

„Je vhodná doba se s nimi vypořádat...“

Úloha církevních oddělení Krajského národního výboru Jihlava a Okresního národního výboru Moravské Budějovice v případě Babice v roce 1951

MICHAL STEHLÍK

Jihlavský kraj patřil v počátečním období nastolování monopolu moci Komunistické strany Československa v letech 1948–1953 k nejproblematičtějším regionům. V tomto agrárním kraji se totiž velice těžce prosazovala myšlenka kolektivizace a odpor k ní byl ještě podporován velmi silným postavením římskokatolické církve.

Nejsložitější situace v Jihlavském kraji byla v okresech Moravské Budějovice a Třebíč. Babické události, které byly jednou z největších provokací Státní bezpečnosti padesátých let, tak poměrně logicky spadají právě do okresu Moravské Budějovice. Tento krátký příspěvek by se měl zabývat především úlohou a postavením církevních oddělení Krajského národního výboru Jihlava a Okresního národního výboru Moravské Budějovice v této kauze a dále následným využitím celého případu v působení na církev i veřejnost. Z hlediska církevních oddělení jde především o úlohu jihlavské krajské církevní pětky a dále podřízených okresních církevních pěttek (Jihlava, Moravské Budějovice, Třebíč, Dačice ad.). Materiály těchto úřadů jsou vesměs uloženy v Moravském zemském archivu v Brně, ve fondu Krajský národní výbor Jihlava.

Nejprve je nutné nastínit situaci, která předcházela babickým událostem. O situaci v Jihlavském kraji k 20. červnu 1950 nás zprávuje Církevně–politická situační zpráva z Jihlavského kraje. Když odhlédneme od dobové rétoriky, obsahuje materiál především praktické shrnutí úspěchů a neúspěchů politiky Komunistické strany Československa vůči církvi v Jihlavském kraji. Především je zde shrnut vývoj vzniku církevních referátů při krajském akčním výboru Národní fronty a dále při okresních akčních výborech Národní fronty. Prvním krajským církevním tajemníkem Jihlavského kraje se stal Bohumír Souček. Již na počátku tohoto materiálu z června 1950 konstatuje: *Předně nutno uvážit, že zde máme před sebou církev jako útvar, který se nevymanil dosud ze středověkých představ o držení veškeré moci nejen duchovní, ale i světské. Dále přísné dodržová-*

*ní slepé poslušnosti nižších osob duchovních vůči hierarchii, která stojí dnes na druhé straně barikád ve službách svých chlebovárců – západních imperialistů, jest největší překážkou k dosažení významnějších úspěchů.*¹ V dalším souhrnu hodnotí Bohumír Souček aktivity církevního referátu v době jednání mezi římskokatolickou církví a státem, která ztroskotala v únoru 1949. Byla vypracována memoranda a rezoluce, které věřící posílali svým biskupům na podporu dohody se státem. Věřící v nich měli odsuzovat politiku Vatikánu a vyjadřovat podporu nynějšímu lidově demokratickému režimu. Kromě těchto memorand vycházel v krajských novinách *Jiskra* seriál studií L. Arturova o úloze Vatikánu v dějinách lidstva, který samozřejmě stavěl Vatikán do pozice jednoznačně negativního subjektu.²

Jako významný úspěch komunistické politiky vůči církvi uvádí

¹ *Moravský zemský archiv* Brno (dále jen MZA), f. Krajský národní výbor Jihlava (dále jen KNV), B 126, k. 770; Církevně–politická situační zpráva z Jihlavského kraje, 20. 6. 1950, s. 1.

² *Tamtéž*, s. 2.

Bohumír Souček vstup dvou kněží do KSČ, z nichž jeden se stal následně i předsedou místního národního výboru. Naproti tomu na zahajovacím shromáždění Katolické akce v Praze bylo v červnu 1949 přítomno z celého kraje pou-

ze devět laiků a jediný duchovní. Další postup Katolické akce pak jednoznačně ukázal těžkou pozici Komunistické strany v regionu. Z 226 oslovených duchovních podepsalo prohlášení Katolické akce pouze 33, svůj ústní souhlas vyjád-

řilo 80 kněží a značná část zbývajících souhlasila s prohlášením s výhradami. Jen malý počet těch nejreakčnějších odmítl o Katolické akci vůbec diskutovat.³ I přes zjevnou snahu církevního tajemníka uvést celou situaci do lepšího světla to byl zřejmý neúspěch.

V tomto období se také mění zařazení církevních tajemníků, když se ze struktur Národní fronty přesunují do struktur nově vzniklých krajských národních výborů či okresních národních výborů. Prakticky od května 1949 tak existovalo samostatné církevní oddělení na jihlavském krajském národním výboře i na jednotlivých okresních národních výborech. Dne 1. listopadu 1949 začínají církevní referáty krajských a okresních národních výborů pracovat již na základě zákona, jenž je přiděluje k referátům vnitřní správy.

Nově ustanovené okresní církevní úřadovny Jihlavského kraje byly personálně naplňovány podle počtu obsazených far, tj. podle religiozity jednotlivých okresů. Krajské církevní oddělení v Jihlavě mělo šest zaměstnanců. Silné okresy (Dačice, Jihlava, Moravské Budějovice a Třebíč) byly obsazeny třemi pracovníky a dalších devět okresů (Havlíčkův Brod, Humpolec, Kamenice nad Lipou, Ledec nad Sázavou, Pacov, Pelhřimov, Třešť, Velké Meziříčí a Žďár nad Sázavou) dvěma zaměstnanci.⁴ Hlavním problémem v počátcích církevních oddělení byl nedostatek vhodných pracovníků. *Chybí kancelářské síly [...] vyskytují se těžkosti rázu administrativního i nedostatky kádrové [...].*⁵ Nová církevní oddělení byla podle krajského církevního tajemníka úspěšná především v kauze skládání slibu věrnosti republice duchovními v lednu 1950. Jeho konstatování, že všichni kněží složili své sliby bez

Zdroj: ABS

Případ Babice

Vražda tří komunistických funkcionářů a pracovníků Místního národního výboru v Babicích, ke které došlo dne 2. července 1951. Druhého dne byli v žitném poli poblíž nedalekých Bolíkovíc obklíčeni komunistickými bezpečnostními jednotkami její čtyři organizátoři, přičemž dva z nich (Ladislav Malý a Antonín Plichta mladší) byli zastřeleni. Role Ladislava Malého, který po určitou dobu pobýval v americké zóně v Rakousku, zůstává dosud nevysvětlena – některými historiky je považován za nezodpovědného dobrodruha, který svou činností způsobil řetěz tragických událostí, jiní jej považují přímo za provokatéra Státní bezpečnosti. Vyskytly se též pochybnosti o tom, zda byl v žitném poli skutečně zastřelen. Smrt řídicího učitele Tomáše Kuchtíka, lesního dělníka Josefa Roupce a dělníka Bohumíra Netoličky byla komunistickým režimem okamžitě využita k rozsáhlému zásahu jak proti římskokatolické církvi, tak proti soukromým zemědělcům na Českomoravské vysočině. Již 10 dní po babické vraždě začal v Jihlavě první soud s jejich údajnými vrahy – k trestu smrti zde bylo 14. července 1951 odsouzeno 7 lidí, mezi nimi i katoličtí kněží Václav Drbola a František Pařil. Celkem bylo v souvislosti s babickými událostmi v letech 1951–1953 odsouzeno 101 osob, z toho 11 k nejvyššímu trestu. Babický případ byl hojně využit též komunistickou propagandou – a to nejen v 50. letech. V roce 1976 se jím nechali inspirovat tvůrci televizního seriálu *Třicet případů majora Zemana* (epizody *Vrah se skrývá v poli* a *Štvanice*).

³⁾ *Tamtéž*, s. 3.

⁴⁾ *Tamtéž*, s. 4–5.

⁵⁾ *Tamtéž*, s. 5.

Do útoků proti římskokatolické církvi se v 50. letech zapojil i satirický týdeník Dikobraz.

Zdroj: Dikobraz

výhrad, je ovšem v rozporu s výpovědmi mnoha samotných duchovních, kteří hovořili o svých výhradách. Ty však v každém případě nepodalí písemně, nýbrž pouze ústní formou.⁶ Z celého Jihlavského kraje složilo slib věrnosti 213 katolických duchovních a odmítl pouze jediný.⁷ Ovšem na druhou stranu již v roce 1950 režim tvrdě proti církvi zasáhl. V dubnu došlo v rámci tzv. akce „K“ k vyklizení klášterů v regionu, na které navazoval proces s představiteli premonstrátů, mezi nimiž byli i novoríšští mniši

Tajovský, Machalka a Barták.⁸ Sebekriticky zhodnotil jihlavský církevní tajemník kauzu tzv. číhošťského zázraku, když konstatoval, že je nutno přiznat, že církevní tajemník KNV ani OCT nevykonali vše, aby tento podvod byl dříve odhalen a inscenátor farář Toufar zneškodněn.⁹ Zásahy proti církvi tak poměrně jasně odhalovaly snahu režimu o její naprosté podřízení. Silné postavení v Jihlavském kraji si však římskokatolická církev zachovávala i přes tento brutální a soustředěný postup.

Další zřejmé neúspěchy v tomto kraji sklízel režim ve své kolektivizační snaze. Jihlavské krajské statistiky úspěšnosti v zakládání JZD se v letech 1949 a 1950 pohybují v poměrně nízkých číslech. V roce 1949 nenajdeme ještě jediné zemědělské družstvo II. ani III. a IV. typu. V roce následujícím bylo v Jihlavském kraji prvních 27 družstev II. typu a jediné družstvo III. a IV. typu.¹⁰ Statistika kulaků (tj. vesnických boháčů) hovoří v roce 1950 o 4063 osobách v celém Jihlavském kraji, z nichž 755

⁶ Tamtéž. Důležitým svědectvím je zápis v dačické farní kronice. Místní děkan Rozmahel se zde vyjadřuje o výhradách mnoha duchovních dačického okresu, které však proběhly pouze ústní formou. Římskokatolická fara Dačice, Farní kronika - rok 1950.

⁷ BULÍNOVÁ, Marie - JANIŠOVÁ, Milena - KAPLAN, Karel: *Církevní komise ÚV KSČ 1949-1951*. Edice dokumentů. I. Církevní komise ÚV KSČ („Církevní šestka“). ÚSD-Doplňek, Praha-Brno 1994, s. 357.

⁸ VAŠKO, Václav: *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Díl II. Zvon, Praha 1990, s. 133.

⁹ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 770; Církevně-politická situační zpráva z Jihlavského kraje, 20. 6. 1950, s. 5.

¹⁰ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 1936, Rozvoj JZD 1949-1955.

bylo „zlikvidováno“ podle § 55.¹¹ Právě zemědělci v okresech Jihlava, Moravské Budějovice a Třebíč patřili k nejtvrdším odpůrcům kolektivizace. Otázka nutnosti vzniku dalších zemědělských druž-

stev se stala již na počátku roku 1951 hlavním bodem projednávání Krajského výboru KSČ v Jihlavě. V období mezi 1. březnem 1951 a 28. červnem 1951 byly probírány otázky zemědělské politiky a bylo

při tom poukazováno zejména na „podvratnou“ činnost vesnických boháčů. Na všechna tato zasedání byli pravidelně zváni příslušníci SNB i StB. Ve stejném období se vyostřily i názory prezentované krajskými novinami *Jiskra*, které se rovněž postavily především proti vesnickým boháčům a vyzývaly k zakládání JZD. Blížící se zně navíc ještě přirostřovaly tyto veřejné projevy; to vše na základě teorie o zostřování třídního boje.

V hlášení církevního oddělení Okresního národního výboru Moravské Budějovice se již od roku 1950 objevují jména „podvratných“ duchovních, kteří se veřejně staví proti současnému režimu. V září 1950 tak podává okresní církevní tajemník hlášení o nepřátelském chování faráře v Horním Újezdě Františka Pařila, který 19. 8. 1950 *odmítl podepsat rezoluci proti americké agresi v Koreji*.¹² Fara přímo v Babicích byla rovněž velice pozorně sledována. Od roku 1948 zde působil P. Arnošt Poláček, který však byl 17. ledna 1950 zatčen a posléze odsouzen za „protistátní činnost“ k dvaceti letům vězení. Po jeho zatčení nastoupil do Babic P. Václav Drbola. V tomto období zde již působila skupina kolem sedláka Antonína Plichty a nový duchovní se brzy dostal se zdejšími odpůrci režimu do kontaktu.

Účelem této práce není popisovat činnost Ladislava Malého a samotnou babickou tragickou událost z 2. července 1951 v místní škole. Z hlediska tohoto příspěvku je zajímavou skutečností, že Ladislav Malý získával důvěru lidí díky informaci, že má na starosti přechod v té době internovaného kardinála Berana do exilu. Právě s touto zprávou pronikl přes P. Jana Bulu, administrátora v Jaroměřicích nad Rokytnou, do církevních kruhů v kraji a podařilo se mu získat pod-

Pan Prokůpek z Bedřichova už dokrmil

Až do nedávna nikdo nevyrušoval vesnického spekulanta Václava Prokůpka z Bedřichova čp. 12 z jeho „vskutku pokojného“ života. Pan Prokůpek se o nikoho nezajímal a hospodařil si pěkně po svém. Jak vypadalo toto jeho hospodaření? Je pravda, že bylo poněkud podivné a u dobrého hospodáře dokonce nepochopitelné. Proč? Hned se dozvíte.

Václav Prokůpek začal už loňského roku zkrmovat bílou žitnou mouku, určenou pro pečení chleba. Pranic se neohlížel na to, že je mouky zapotřebí k veřejnému zásobování a lehkomyšlně jí nabízel prasatům. Těm se nevedlo špatně a měla se skutečně jako v „žitě“. Není proto divu, že prasata očividně přibývala a Prokůpek mohl prodávat prasata na volném trhu soukromým spotřebitelům. Tak na příklad 3. února 1950 prodal jednoho jak se patří vykrmeného vepře ve váze 180.— kg soukromníku Karlu Vítkovi z Jihlavy, který jej prodal dále různým spotřebitelům. Vesnický spekulant Prokůpek utržil za prase 18.000.— Kčs. Sabotér našeho zásobování se nespo-

kojil pouze zkrmováním žita, ale krmil i velké množství slepic žitným zrním pšenice.

Václav Prokůpek však nebyl v Bedřichově sám. Podobně jako on „hospodařil“ i bývalý osidlenec z Bedřichova Josef Svika. I on krmil prasata žitnou moukou, kterou míchal do ovesného šrotu. Spekulant Svika byl jako osidlenec zbaven přidělu zemědělské půdy, poněvadž špatně hospodařil. Porážel prasata na černo a prováděl různé machinace. Loňského roku si pro sebe zabil dva dobře vykrmené vepře a ještě mu další dvě prasata zůstala v chlívků.

Oba, jak Prokůpek, tak i Svika se ukázali jako nepřátelé naší republiky, nepřátelé našeho pracujícího lidu. Jistě je stihne tvrdý a zasloužený trest, aby jim přešel zásluh na další sabotáž. Všem Prokůpkům a Svíkům musí být naprosto jasno: S nepřáteli pracujícího lidu, kteří ochuzují naše veřejné zásobování, okrádají naši republiku a chtějí tak pokopávat naše pevné mírové základy, se mazlit nebudeme!

Jak hospodaří venkovští boháči Durdové v H. Újezdě

V obci Horní Újezd na okrese Třebíč „hospodaří“ v usedlosti č. 13 Bohumil a Antonín Durdové. Jejich hospodářská výměra dělá maličkost — pouhých 62,20 ha. Ale pro ně to není mnoho. Oni by chtěli víc, ale potřebovali by, aby se jim navrátily ty jejich „zlaté časy“ za první republiky. To se tenkrát hospodařilo. Za půjčení koní, za kousek meze pracovali drobní zemědělci po celý rok. Ale dnes, škoda vzpomínat! Teď musí dodávat těm nenáviděným dělníkům, třebaže by to nejraději zkrmil doma nebo zašmelil. Podíváme-li se na jeho hospodaření a plnění dodávkových úkolů, zjistíme, že se vůbec neliší od jiných vesnických boháčů. Za rok 1950 zůstal dlužen našemu veřejnému zásobování: 513 kg vepřového masa, 1.707 kg hovězího masa a 14.522 l mléka. Samozřejmě, že jemu krávy „nedojily“, proto nemohl dodávku splnit. Ale ne-

vzpomněl si, že neměl plánovaný stav dojníc. Vesnickým boháčům Durdovým chyběla maličkost — pouze 9 dojníc do plánovaného stavu. Ale nač oni by se starali o výživu dětí ve městech. Pro sebe mají dost a na ostatních jim péče nezáleží.

Venkovský boháč Durda se nedostavil ani k podpisu výrobních a dodávkových úkolů na rok 1951. Jemu, bývalému pánu na vesnici, přece není zapotřebí se k něčemu zavazovat. To by bylo pod jeho důstojnost. Místo sebe poslal manželku, která smlouvu nepodepsala. Při tom se o rozpisové komisi vyjádřila způsobem, který je vlastní vesnickým boháčům.

Případ pana Durdy je předán k podrobnému prošetření ONV v Třebíči. Věříme, že ONV po zásluze ocení jeho starost o zásobování našeho národa. KAREL KUBÍN.

Jeden z článků publikovaných v novinách *Jiskra* proti soukromým zemědělcům.

Zdroj: *Jiskra*

¹¹⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 4, Různé 1953-1959; statistika kulaků v kraji Jihlava k 1. 5. 1958.

¹²⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 770, Situační zprávy ONV o církvi 1949-1951; Zpráva církevního tajemníka ONV Moravské Budějovice, září 1950.

Farář z Horního Újezda František Pařil po zatčení Státní bezpečností.

Zdroj: ABS

poru právě kněží P. Pařila a babického P. Drboly. Jeho verzi napomáhala živá fáma, že kardinál Beran se skutečně skrývá někde v tomto kraji. Dačický okresní církevní tajemník Kremlička například hlásí na krajském národním výboře dne 3. června 1951, že *jde septanda, že Beran je v Nové Říši*.¹³ Ladislav Malý šel především za těmi duchovními, kteří patřili v očích KSČ k jasné opozici. Čtrnáct dní před osudnou vraždou došlo v noci z 16. na 17. června 1951 k zatčení P. Drboly, což se setkal s velkým vzrušením obyvatel obce i celého moravskobudějovického okresu. Jak hlásí církevní tajemník z Moravských Budějovic: *Z těchto důvodů povstaly různé řeči. Lidé se prý nebudou moci ani modliti, protože gestapo prý je v obci obden. Důvod zatčení uvádí, že dp. Drbola se neúčastnil pochodu míru. Tento případ musí být vyjasněn po lince strany i na veřejné schůzi národní fronty*.¹⁴ K rozřešení celého případu skutečně brzy došlo, nikoli však po stranické linii...

Paradoxem je, že se k zatčení P. Drboly vyjádřila i budoucí oběť babické vraždy učitel Tomáš Kuchtík: *Ale proč je zatčen, on nemá žádné styky a baví se jenom obsluhou drůbeže*.¹⁵ Faru po P. Drbolovi převzal 20. června 1951 P. Podveský z Jaroměřic, který při svém nástupu oznámil, že ho před měsícem kontaktoval jistý muž s prosbou o pomoc, ale neuspěl.¹⁶ Ani toto oznámení později neuchránilo P. Podveského před vězením.

K babické vraždě došlo dne 2. července 1951 v budově místní školy. Tři místní funkcionáři byli tehdy zastřeleni, jeden těžce zraněn. Ladislav Malý byl údajně při útěku zastřelen, další pachatelé byli chyceni a všichni ti, kteří se s Malým během jeho několikaměsíčního působení setkali, putovali do vězení. Pro režim měl tento případ mimořádnou důležitost, proto mu byla věnována taková pozornost. Došlo k vytvoření podmínek pro represí a zastrašení dvou nepřijemných soupeřů KSČ – du-

chovenstva a sedláků, kteří odmítali kolektivizaci. Není divu, že mezi zatčenými byli nejvýznamnější sedláci, kteří brzdili svým odporem snahu strany o vybudování JZD. Proces s obviněnými byl zahájen několik málo dní po babické vraždě dne 12. července 1951 v Jihlavě. Jeho výsledkem bylo sedm rozsudků smrti a vysoké tresty odnětí svobody. Mezi odsouzenými a následně také popravenými byli oba kněží P. Pařil a P. Drbola. Jestliže vyvolalo vzrušení již zatčení obou kněží, pak jejich zinscenovaná přiznání ke zločinům a následné popravy způsobily skutečný šok. Jak konstatoval 23. července 1951 moravskobudějovický církevní tajemník: *Na zdejší okrese byl zapojen do teroristické bandy bývalý babický farář Václav Drbola. Tento společník najatých imperialistických vrahů se dostal před státní soud a byl odsouzen k trestu smrti. Tato skutečnost působí mezi věřícími jako bomba*.¹⁷ Režim hodlal tento šok využít beze

¹³⁾ *Tamtéž*; Zpráva církevního tajemníka ONV Dačice, 3. 6. 1951.

¹⁴⁾ *Tamtéž*, červen 1951.

¹⁵⁾ *Tamtéž*, 23. 7. 1951.

¹⁶⁾ *Tamtéž*, červen 1951.

¹⁷⁾ *Tamtéž*, 23. 7. 1951.

Babický farář Václav Drbola, jehož zatčení Státní bezpečností vyvolalo mezi místními obyvateli velké rozhořčení – odsoudil jej mimo jiné i později zavražděný učitel Tomáš Kuchtlík. Zdroj: ABS

zbytku a okamžitě rozvinul kolem tohoto případu mohutnou propagandistickou kampaň, která byla zaměřena především proti „klerikalismu a vesnickým boháčům“. Případ plnil dlouhé týdny přední strany *Rudého práva*, nejintenzivněji ve dnech 13.–29. července 1951. Organizovány byly rovněž petice odsuzující zrádný postup duchovních apod. Vše bylo nejsilnější právě v problematických okresech Jihlavského kraje, tj. na Dačicku, Třebíčsku a především Moravskobudějovicku.

Stejně tak vzrušil celý kraj případ P. Rudolfa Neumanna, který byl právě v červnu 1950 zatčen za organizování ilegálních přechodů hranic a v březnu 1951 odsouzen.¹⁸ O propagandistickém využití a načasování tohoto případu svědčí skutečnost, že článek o březnovém procesu se objevil teprve 7. července 1951, tedy pět dní po babickém případě. Byl spojen s případem dalšího duchovního P. Havránka, jenž byl odsouzen

počátkem června 1951. Již 14. července se uskutečnila mimořádná schůze krajské církevní pětky, která měla jediný bod programu – zajištění přesvědčovací akce po vynesení rozsudku. Měly se konat schůze, besedy a přednášky, přičemž procesu mělo být využito zejména proti duchovenstvu. Kněží celého kraje měli být navštíveni a na příkladu Babic měli být upozorněni a varováni před jakoukoli „protistátní činností“.¹⁹ Ve stejném dni se uskutečnilo setkání okresních církevních tajemníků Jihlavského kraje. Kromě již připravovaných schůzí a osobních návštěv u duchovních zde byly naplánovány okresní konference všech duchovních, které proběhly 20. července 1951. Jak hovoří zápis: *Taktním způsobem bude vynuceno na duchovních, aby spontánně odhlasovali protestní resoluce, odsuzující Drbolu i Pařila*.²⁰ Zároveň byl v této hektické a rozbouřené situaci připomenut především význam práce mezi lidem – úloha okresního cír-

kevního tajemníka se nesmí v nastávajících akcích ani nikdy v budoucnu v další práci zvrhnout v úlohu mistra popravčeho, ale musí být vedena cílevědomě v duchu práce agitací a propagační mezi duchovními a věřícími.²¹ Na tomto zasedání zazněly také hlasy, které optimisticky hodnotily dosavadní církevní akce. Především zde přítomný náměstek ministra vnitra dr. Havelka vyslovil názor, že církev je již neutralizovaná a nebezpečí hrozí pouze od vysloveně „reakčních“ kněží. Byla to poměrně iluzorní představa, neboť i přes zvýšený tlak se dosud nepodařilo zbavit církev jejího vlivu mezi lidem.

Na toto setkání okresních církevních tajemníků navazovala schůze dačické církevní pětky z 16. července 1951. Zde se již jednalo o konkrétních případech jednotlivých nepohodlných duchovních v dačickém okrese. Na počátku bylo zdůrazněno, že dačický okres *jest okresem pohraničním, kde bdělost a ostražitost*

¹⁸⁾ *Jiskra*, 7. 7. 1951, s. 7.

¹⁹⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 769, Církevní pětka KNV Jihlava 1950–1951; krajská církevní pětka, 14. 7. 1951.

²⁰⁾ *Tamtéž*; porada okresních církevních tajemníků, 14. 7. 1951.

²¹⁾ *Tamtéž*.

jest zvláště na místě, z čehož také vyplývala tvrdost navrhovaných opatření.²² Prakticky se jednalo o návrh zbavit se „reakčních“ duchovních, kteří by mohli představovat nebezpečí pro další politiku KSČ v okrese. Na jedné straně byli na významnější místa navrzeni „pokrokoví“ kněží - P. Štěpánek z Nových Sadů na místo dačického děkana, slavonický kaplan Jindra se měl po odsunu faráře Zechmeistera teprve „pokrokově“ projevit. Drtivá většina vyjmenovaných duchovních, celkem osm z jedenácti, však měla opustit okres, popř. být internována v Želivě. „Nejreakčnějšími“ byli shledáni českorudolecký P. Adámek, P. Hrabal z Dešné a slavonický farář Zechmeister.²³

Zhodnocení první etapy propagandistického využití babického případu měla na starost schůze krajské církevní pětky, která se konala v Jihlavě 26. července 1951. Zmíněny byly především návštěvy u jednotlivých duchovních, kteří se měli vyjádřit k případu. Závěr byl podle církevního tajemníka uspokojivý. Zároveň bylo ohledně duchovních konstatováno, že: *Nastalé situace po procesu nutno využít, máme mohutnou zbraň proti těm, kteří zůstávají zatvrzelými odpůrci režimu, a je vhodná doba se s nimi vypořádat.*²⁴ K tomuto konstatování nelze příliš mnoho dodávat. O tom, že ono „vypořádání se“ bylo již zaměřeno na konkrétní problematické kněze, svědčí příložený seznam „nejnebezpečnějších reakčních“ duchovních kraje. Šlo o deset jmen. Dačický okres zde byl zastoupen farářem z Českého Rudolce

Dačický proces ukázal nutnost stále větší ostrážitosti a bdělosti

České přísloví o džbánu a utrženém uchu je známé. V minulém týdnu byla svědkem dačická veřejnost, jak se utrhl ucho u džbánu 14členné skupiny zrádců našeho národa.

Do této skupiny patřil i pan farář Rudolf Neumann z Vratěnína, který byl až do odhalení pokládán veřejností za pokrokového kněze. Vždyť přece ve vratěnském JZD zastával funkci pokladníka! Dnes už je poctivým vratěnským družstevníkem jasně, proč si hrál na »socialistu«, proč se stavěl za všechno pokrokové. Jeho činnost v družstvu mu měla být záštekou pro jeho nekalé činy. Vlastní auto a plat 4700 Kčs měsíčně mu

Dne 9. března 1951 byl nad touto skupinou zrádců vyřčen spravedlivý rozsudek: František Vrbka — 16 roků vězení, farář Neumann 15 roků, Karel Svoboda 14 roků, učitel Májek 13 roků, A. Kafka 13 roků, mimo peněžité pokuty. Ostatním byl vyměřen trest ve výši od půl roku do 10 roků. Co byl motiv jejich činu? Lehce nabyté peníze a skrytá nenávist k naší republice. Na příkaz reakce vetřeli se i někteří z nich do strany, v naději, že jejich činnost tak bude dobře kryta. Ale spletli se tyto pánové. Náš lid, který se dal již jednou nezvratně na novou cestu budování a výstavby socialismu, si dobře pamatuje slova

Článek z krajských novin Jiskra odsuzující pátera Rudolfa Neumanna. Zdroj: Jiskra

Františkem Adámkem a farářem z Dešné Františkem Hrabalem. Dvěma představiteli byly zastoupeny i okresy Moravské Budějovice a Havlíčkův Brod. Jejich činnost byla hodnocena jako jednoznačně „reakční“. *Všichni uvedení svým nepřátelským postojem působí rozvratně ve svém působišti, maří výstavbu JZD, zasahují rušivě do hnutí ČSM a zneužívají kazatelny k protistátním projevům. U Hrabala a Adámka, kteří působí v pohraničním pásmu, je důvodné jejich odstranění v důsledku nových opatření o bezpečnosti státních hranic. Členové krajské církevní pětky se usnášejí na tom, aby všichni shora uvedení kněží byli ihned příslušnými úřady postiženi internací v Želivě, čímž se odstraní nebezpečí dalších protistátních činů v našem kraji a zároveň vyhová návrhům přislušných okresních církevních pětěk, které rovněž takováto opatření navrhuji.*²⁵ Toto rozhodnutí

bylo vzápětí provedeno v praxi. Všichni vybraní duchovní se později nevyhnuli vazbě.

Babice měly jednoznačně zásadní význam v demonstaci síly režimu. Následná propaganda měla dát všem jasně na vědomí sílu a odhodlání diktatury vypořádat se se všemi nespokojenými a nespolupracujícími elementy ve společnosti. Ještě v lednu 1952 probíhala v kraji putovní výstava pod názvem *To jsou oni*, která ukazovala případ Babice, kauzu P. Neumanna a další „protistátní činnost“ duchovenstva.²⁶

Jisté konkrétní výsledky se následně objevily - v únoru 1952 se např. duchovní dačického okresu na společné besedě zavázali podporovat vznik JZD na vesnicích.²⁷ Přesto nakonec neměly Babice takový vliv, jak se očekávalo. Zakládání JZD nevzrostlo tak, jak se původně plánovalo, a víry se lidé vzdávali jen pomalu a v omezené míře.

²²⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 769, Církevní pětky KNV Jihlava 1950-1951; okresní církevní pětky Dačice, 16. 7. 1951.

²³⁾ *Tamtéž.*

²⁴⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 769, Církevní pětky KNV Jihlava 1950-1951; krajská církevní pětky Jihlava, 26. 7. 1951.

²⁵⁾ *Tamtéž.*

²⁶⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 460, Religiozita kraje Jihlava 1949-1960.

²⁷⁾ MZA Brno, f. KNV Jihlava, B 126, k. 771, Situační zprávy ONV o církvi 1952-1954; únor 1952.